

Dobrodošli!

Vrednovanje za učenje – iluzija ili prilika?

Sanja Brajković, prof.
POU Korak po korak, Zagreb

“Praćenje za učenje je kao..
putovanje s jasnim ciljem ali nepoznatim putem.”
učiteljica

Sadržaj

Što je praćenje za učenja?

Zašto praćenje za učenje?

Koraci praćenja za učenje

Primjeri strategija vrednovanja za učenja

Uvođenje vrednovanja za učenje u razred

“

Učini stvari što jednostavnijima što možeš,
ali ne jednostavnije od toga

”

Albert Einstein

Formativno praćenje ima veliki pozitivan utjecaj na učenje.
Statistički gledano taj efekt iznosi između 0.4 i 0.7.

Black Box

, William i Black, 1998.

Svaki učenik uključen u formativno procjenjivanje bi imao uspjeh kao najmanje 35% najboljih koji nisu uključeni u formativno procjenjivanje

Engleska s otprilike središnjeg mjesta od 41 zemlje, koliko je sudjelovalo u jednom takvom ispitivanju, formativnim procjenjivanjem bi, ako bi se s učenicima radilo formativno procjenjivanje, došla među prvih pet.

ŠTO TO ZNAČI?

A horizontal bar chart with a teal bar and an orange segment at the end. The text '20%' is written in white on the teal part of the bar.

20%

A horizontal bar chart with a teal bar and an orange segment at the end. The text '20%' is written in white on the teal part of the bar.

20%

A horizontal bar chart with a teal bar and an orange segment at the end. The text '5%' is written in white on the teal part of the bar.

5%

SUMATIVNA
PROCJENA

- **Na kraju obrazovnog razdoblja** (npr. na kraju obrazovne cjeline, polugodišta i sl.).
- **Obično se izražava brojčanom ocjenom** (testovi znanja, kontrolne zadaće, završni ispiti i sl.)

PROCJENA NAUČENOG

Ocjena je nagrada ili kazna

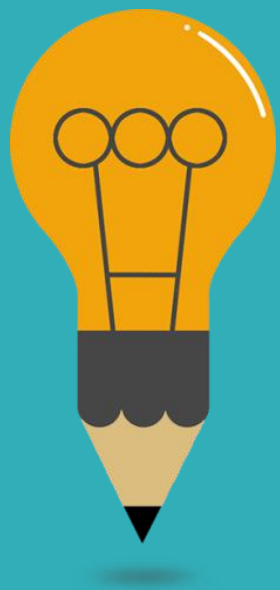
- djeca su vanjski motivirana (nagrade i kazne) za svoj uradak, ne razvijaju unutarnju motivaciju
- ima efekt na kvantitetu ali ne na kvalitetu- koriste manje sofisticirane strategije učenja i imaju lošije rezultate,
- ako nema nagrade (petice), to je kazna
- cilj nije ovladati zadatkom nego dobiti nagradu (ocjenu)
- Ne daje povratnu informaciju
- narušava se princip individualiziranog učenja
- *‘Ocjena je zaslužena’. Onaj tko nema pet sam si je kriv (što se nije trudio/la).’*
- sužava fokus učenja na ono što ‘zaslužuje ocjenu’/zadatak (a ne na proces učenja)

Ne utječe na poboljšanje učenja niti kvalitetu poučavanja (Black i Williams, 1998; Crooks, 1988; prema Marzano, 2006)

SOCIO-KOGNITIVNA TEORIJA MOTIVACIJE

- **orjentiranost na izbjegavanje neuspjeha** – ovi učenici su negativno motivirani pokušavajući da izbjegnu neuspjeh ili da izgledaju nekompetentno;
- **orjentiranost na izvedbu** – ovi učenici usmjereni su na to da pokažu svoje kompetencije ili sposobnost na način da budu bolji od drugih ili da izvrše zadatke onako kako se od njih traži;
- **usmjerenost na pristup** – usmjereni su na to da 'izgledaju dobro' i da ih drugi hvale;
- **orjentiranost na zadatak** – usmjereni su na učenje i razvijanje novih vještina, unaprijeđenje ili razvijanje kompetencija, razumjevanja ili uvid u rješenje nekih izazova i problema.

PROCJENJIVANJE ZA UČENJE

‘Informacija koja se daje onome koji uči s namjerom da se promjeni njegov/njezin način razmišljanja ili ponašanja i s ciljem poboljšanja njegova učenja’ (Shute, 2008).

‘Formativna procjena je proces koji se **odvija kontinuirano tijekom poučavanja** i učenja a **učenicima i učiteljima** daje **povratnu informaciju** o tome kako da se prevlada **raskorak između naučenog i postavljenih ciljeva učenja**’ (Heritage, 2010).

Formativna procjena koristi se za:

- A. otkrivanje manjkavosti u znanju;
- B. pomoć onima koji uče;
- C. otkrivanje proceduralnih pogrešaka i zabluda tijekom učenja
- D. unaprjeđenja procesa poučavanja

Termin formativno procjenjivanje

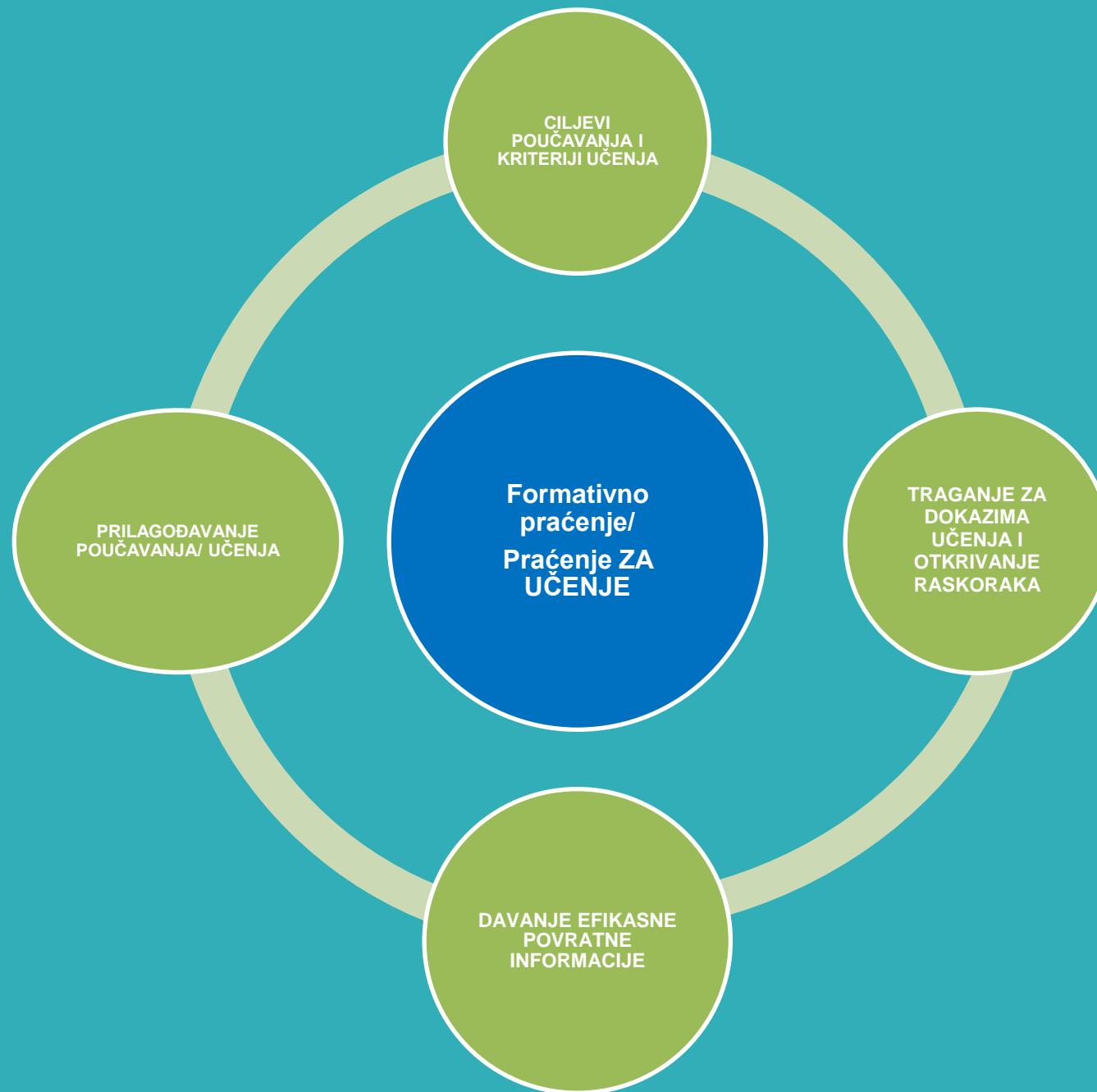
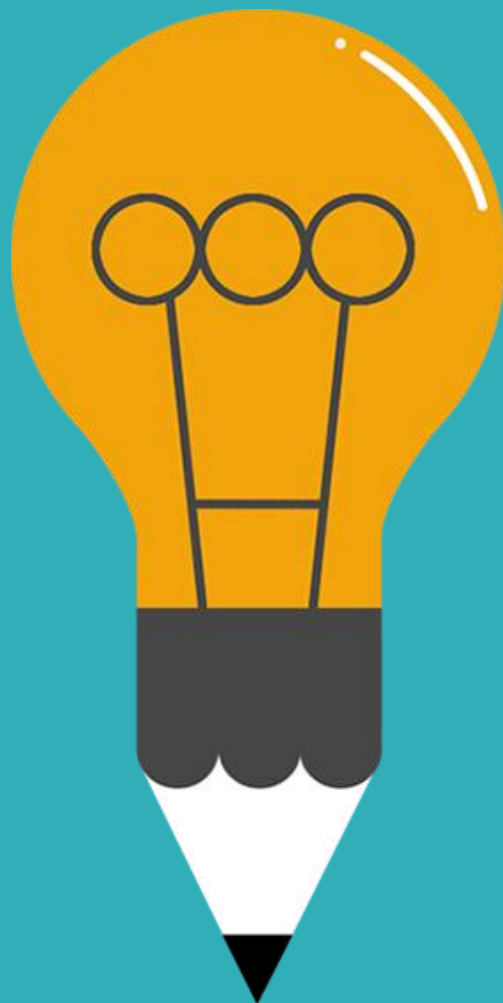

PROCJENJIVANJE ZA UČENJE

PROCJENJIVANJE KAO UČENJE

Black Box (William D. i Black, W., 1998)

‘Ključno je da poučavanje i učenje postanu vidljivi, da poučavanje postane vidljivo učenicima i učenje postane vidljivo učiteljima. Što više učenici postaju učitelji i što više učitelji postaju učenici to su bolji rezultati obrazovanja.’ (Hattie, 2009)

1. CILJEVI UČENJA I KRITERIJI POUČAVANJA

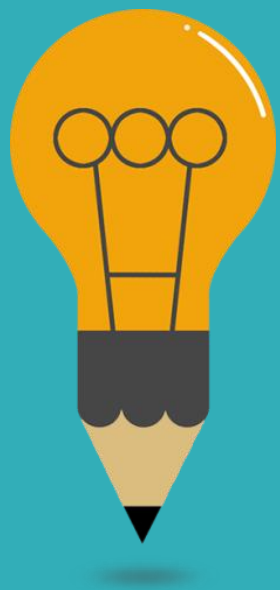
CILJEVI POUČAVANJA

izjave koje govore što će učenici znati i moći na kraju nastavnog sata ili nastavne cjeline

Kada se učenicima na početku prezentiraju ciljevi poučavanja:

- raste samopuzdanje,
- veća je vjerojatnost da će te ciljeve i ostvariti,
- samopuzdanje raste kako ciljeve ostvaruju i
- kao posljedica toga im raste općenito motivacija za učenje.

(Schunk ,1996; prema Hettie 2009)

Sadržaj

Što je praćenje za učenja?

Zašto praćenje za učenje?

Koraci praćenja za učenje

Primjeri strategija vrednovanja za učenja

Uvođenje vrednovanja za učenje u razred

“

Učini stvari što jednostavnijima što možeš,
ali ne jednostavnije od toga

”

Albert Einstein

Ciljevi

- Upoznati različite vrste praćenje i procjenjivanja s obzirom na svrhu i format.
- Znati definirati što je formativno praćenje a što formativno praćenje nije?
- Navesti od čega se sastoji ciklus formativnog praćenja
- Navesti neke strategije formativnog praćenja.
- ...

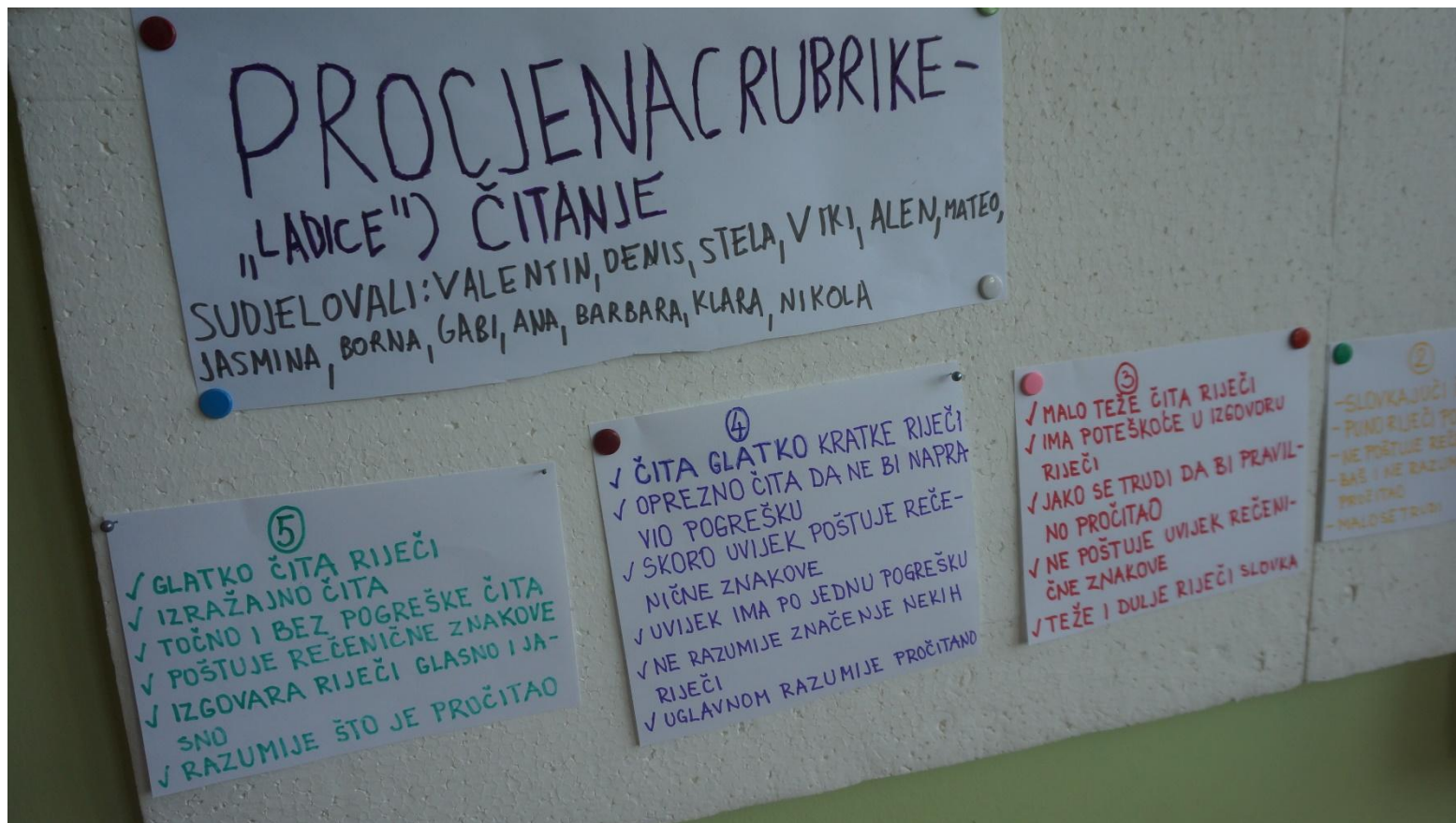
I ciljevi učenja i
kriteriji uspjeha
trebaju biti
podjeljeni s
učenicima prije
nastavne
cjeline ili sata.

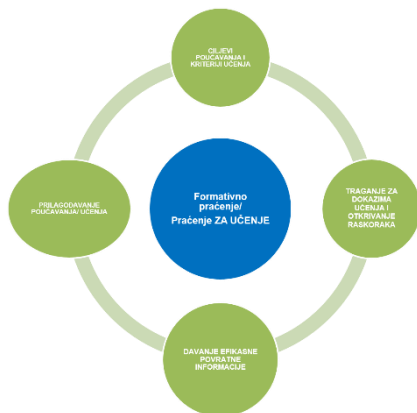

KRITERIJI USPJEHA

kako izgleda kada učenici dosegnu ciljeve učenja.

Učenicima oni predstavljaju vodič u učenju.

2. TRAGANJE ZA DOKAZIMA UČENJA

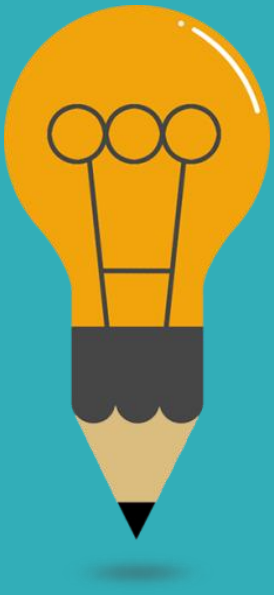
‘Niste poučavali dok oni nisu naučili.’

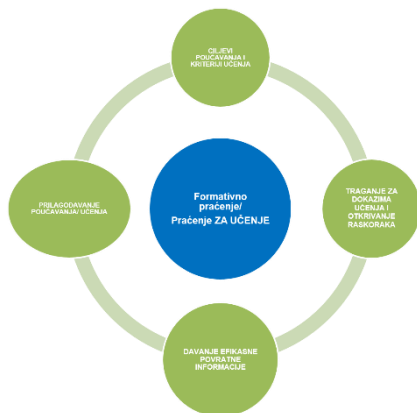
John Wooden

Primjeri aktivnosti:

Tehnike kojima se svim učenicima omogućuje da odgovaraju

- Strategije za odgovaranje svih učenika odjednom
- Bez dizanja ruku (osim ako imaš pitanje)
- Pitanje po slučajnom rasporedu
- Izlazne kartice
- Postavi pitanje – čekaj – ping – pong

3. DAVANJE EFIKASNE POVRAATNE INFORMACIJE

ČITAM TAKO
DA JE MOJE
ČITANJE KAO
MELODIJA

KARLA
LUCIJA

DORA N.

LANA
KORINA

ROKO K.
TENA

ČITAM
PRIMJERENOM
BRZINOM, ALI
SJECKAM
REČENICU

SARA

IVAN B.

IVANA

ANTUN

PATRIK

MAX

ANDREA

KARLO

ROKO V.

BRUNO

NIKOLA

FRAN

EVA

ČITAM BRŽE,
ALI NE PAZIM
NA REČENIČNE
ZNAKOVE

ADRIANA

(. , ? !)

NIKO

IVAN R.

ANTONIJO

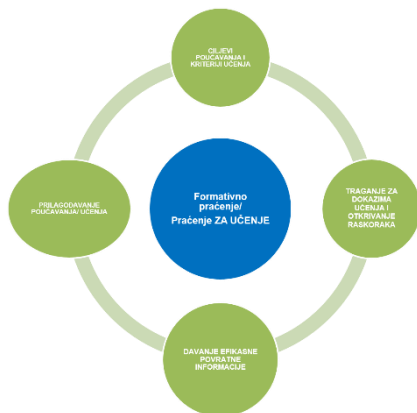
LAURA

DORA S.

SPORIJE
ČITAM,
PONEKAD
ZASTAJEM,
NEKE RIJEČI
ČITAM SLOVO
PO SLOVO

Tko daje povratnu informaciju?

- Učitelj/ica
- Učenik/ica sam/a sebi
- Drugi učenici

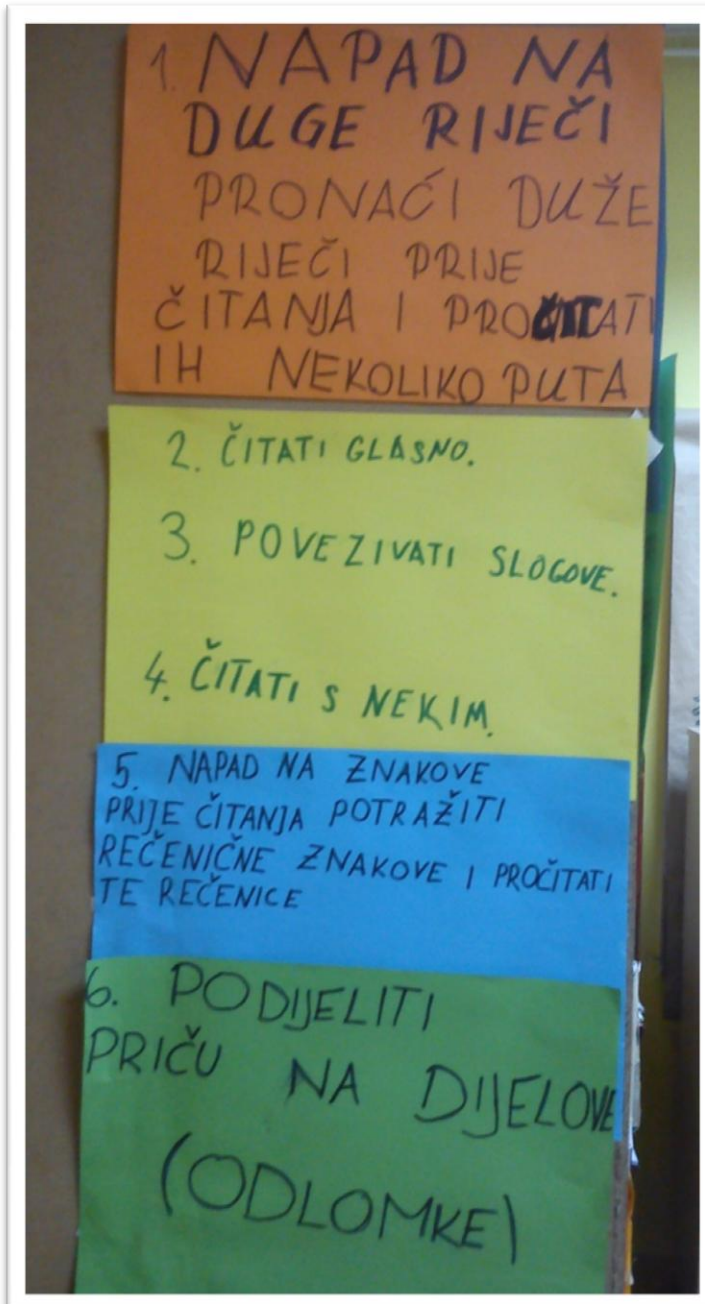
4. PRILAGOĐAVANJE UČENJA/POUČAVANJA

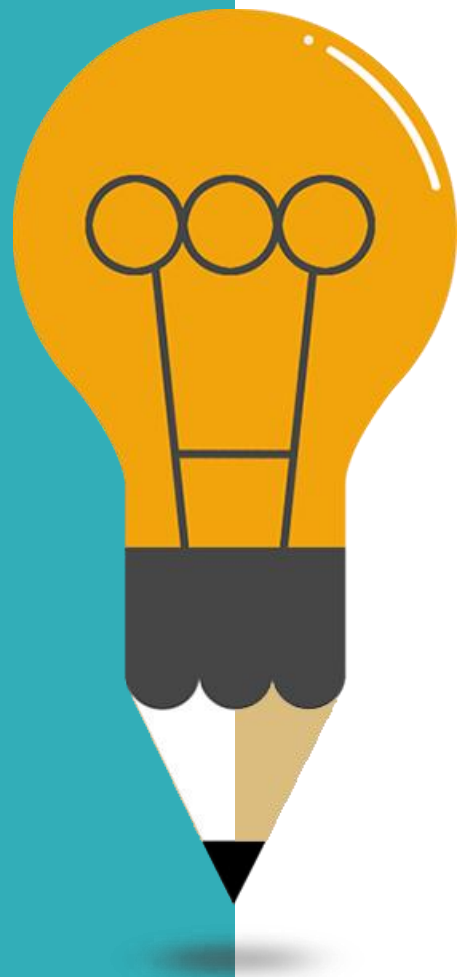
Gdje idem? (Što je cilj);

Koliko sam se
približio/la cilju?

Što dalje?

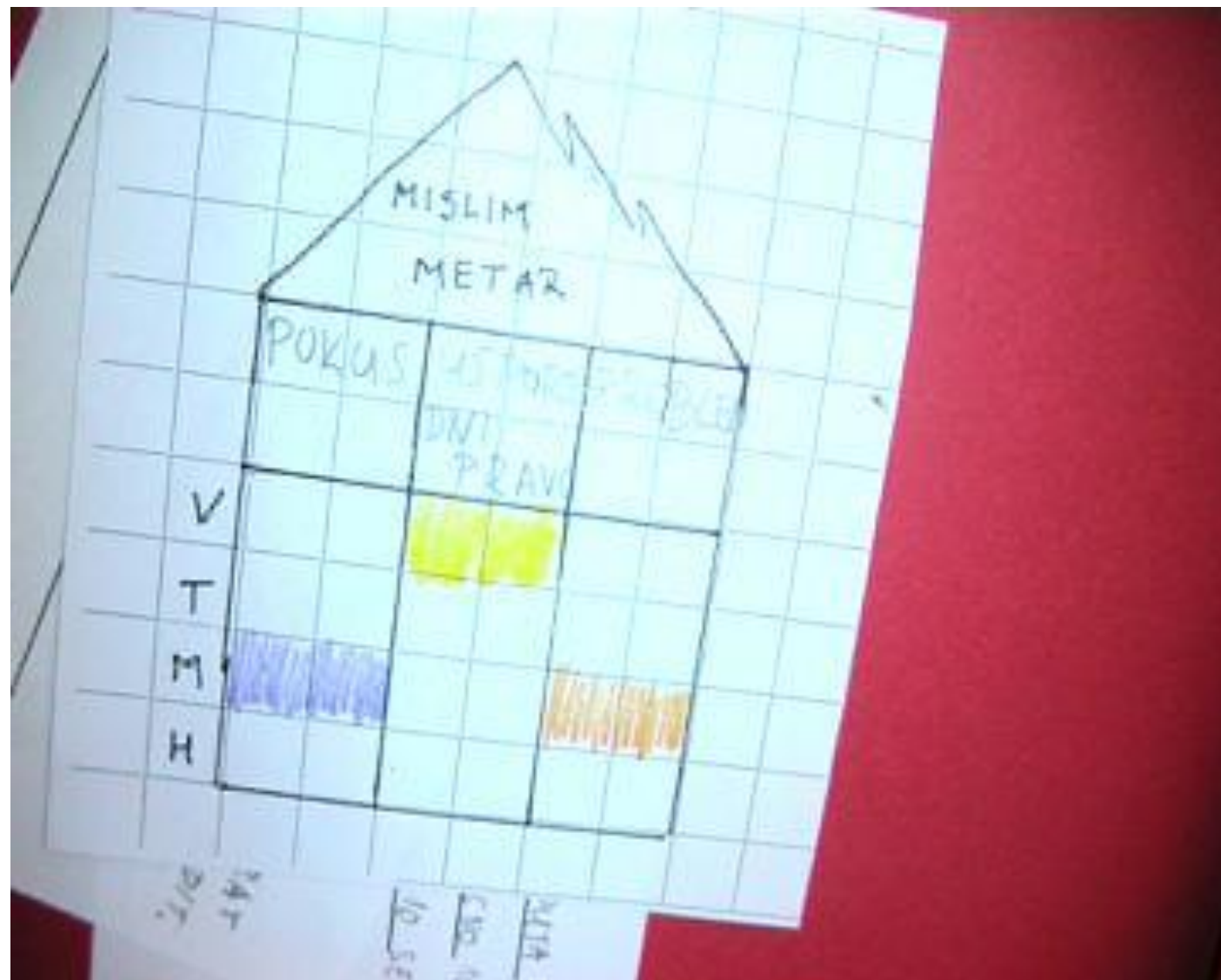
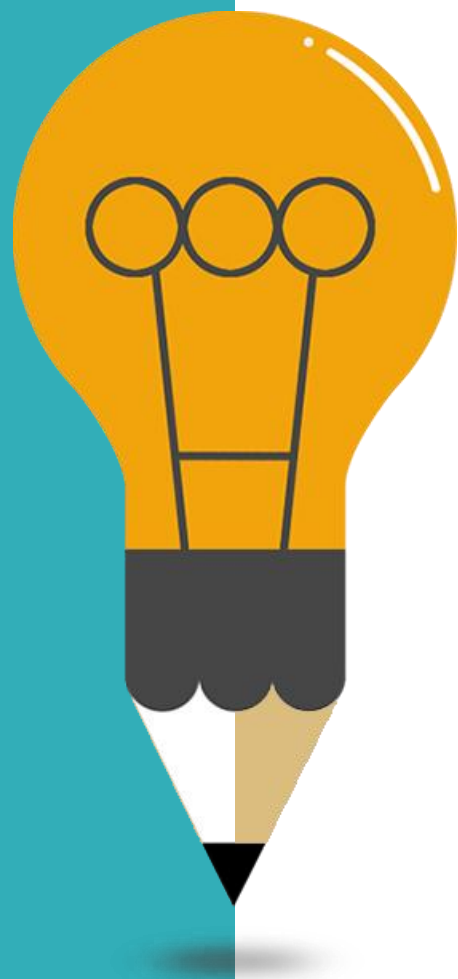

TRI TRIGERA O KOJIMA OVISI KAKO ĆE POVRATNA
INFORMACIJA DJELOVATI NA UČENIKE
Stone i Heen (2014)

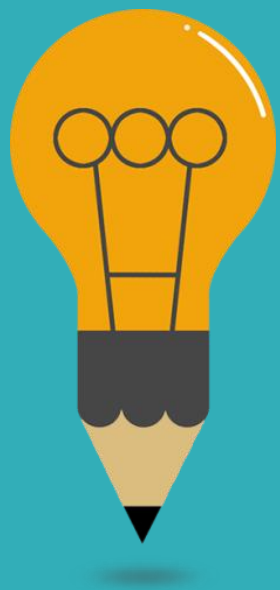
Odnos
Identitet
Istinitost

SOCIO-KOGNITIVNA TEORIJA MOTIVACIJE

- **orjentiranost na izvedbu** – ovi učenici usmjereni su na to da pokažu svoje kompetencije ili sposobnost na način da budu bolji od drugih ili da izvrše zadatke onako kako se od njih traži.
- **orjentiranost na izbjegavanje neuspjeha** – ovi učenici su negativno motivirani pokušavajući da izbjegnu neuspjeh ili da izgledaju nekompetentno;
- **usmjerenost na pristup** – usmjereni su na to da 'izgledaju dobro' i da ih drugi hvale.
- **orjentiranost na zadatak** – usmjereni su na učenje i razvijanje novih vještina, unaprijeđenje ili razvijanje kompetencija, razumjevanja ili uvid u rješenje nekih izazova i problema.

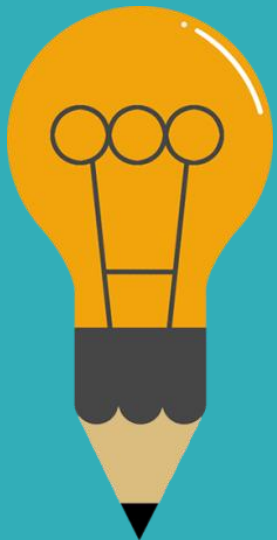
BIOLOSKA
DOMENA

EMOCIONALNA
DOMENA

KOGNITIVNA
DOMENA

SOCIJALNA
DOMENA

PROSOCIJALNA
DOMENA

Samoregulacija je sposobnost upravljanja i kontrole nad vlastitim ponašanjem, mislima, te mijenjanje istih u skladu sa zahtjevima situacije.

Samoregulirano učenje se odvija kroz tri faze: **PRIJE UČENJA, ZA VRIJEME UČENJA I NAKON UČENJA.**

S obzirom na format:

TRADICIONALNA PROCJENA

testovi znanja,
usmeno ispitivanje, provjeravanje zadaće i
5-minutne testovi

ALTERNATIVNA PROCJENA

učničke mape,
demonstracije,
primjenu u realnim situacijama,
postavljanje pitanja,
opažanje i slušanje,
samoprocjena

S obzirom na primjenu:

RAZREDNA KLIMA USMJERENA NA UČENJE/RAZVOJ

Inteligencija je nešto što ne možeš baš puno promijeniti.

1 2 3 4 5 6

Stanje uma (Carol Dweck).

Jedan važan faktor kako će učenici primiti povratnu informaciju ovisi o tome kako se odnose prema uspjesima i neuspjesima u školi.

01

PERSONALIZACIJU

učenici svoje uspjehe ili neuspjehe pripisuju internalnim (koje mogu kontrolirati) ili eksternalnim faktorima (koje ne mogu kontrolirati);

02

STABILNOST

učenici smatraju da su uzroci uspjeha ili neuspjeha relativno stabilni ili primjenjivi;

03

SPECIFIČNOST

razlikuju se u tome koliko generaliziraju primjere svojih uspjeha ili neuspjeha.

**Kad učenike pitate čemu
pripisuju svoj uspjeh ili
neuspjeh, njihovi odgovori
razlikuju se u odnosu na:**

Dobila sam peticu jer sam puno vježbala ovu vrstu zadatka.

---

eksternalno/

internalno

stabilno/

nestabilno

generalno/

specifično

Dobila sam peticu jer sam pametna.

---

eksternalno/
internalno

stabilno/
nestabilno

generalno/
specifično

Fiksni um

‘Ja sam onaj koji jesam i ne mogu se promijeniti.

Samookrivljivanje ili okrivljivanje drugih

Bespomoćnost – ako je zadatak težak,
misle da su bespomoćni

Učenje za ispit

Dovoljno im je da su bolji od drugih

Okrivljivanje drugih

Davanje naglaske na sposobnosti i
talent

Razvijaju strategije za zaštitu od
neuspjeha

Rastući um

‘Svatko se može promijeniti.’

Preuzimaju odgovornost

Usmjerenost na ono što će učiniti u
budućnosti

Uče da bi naučili

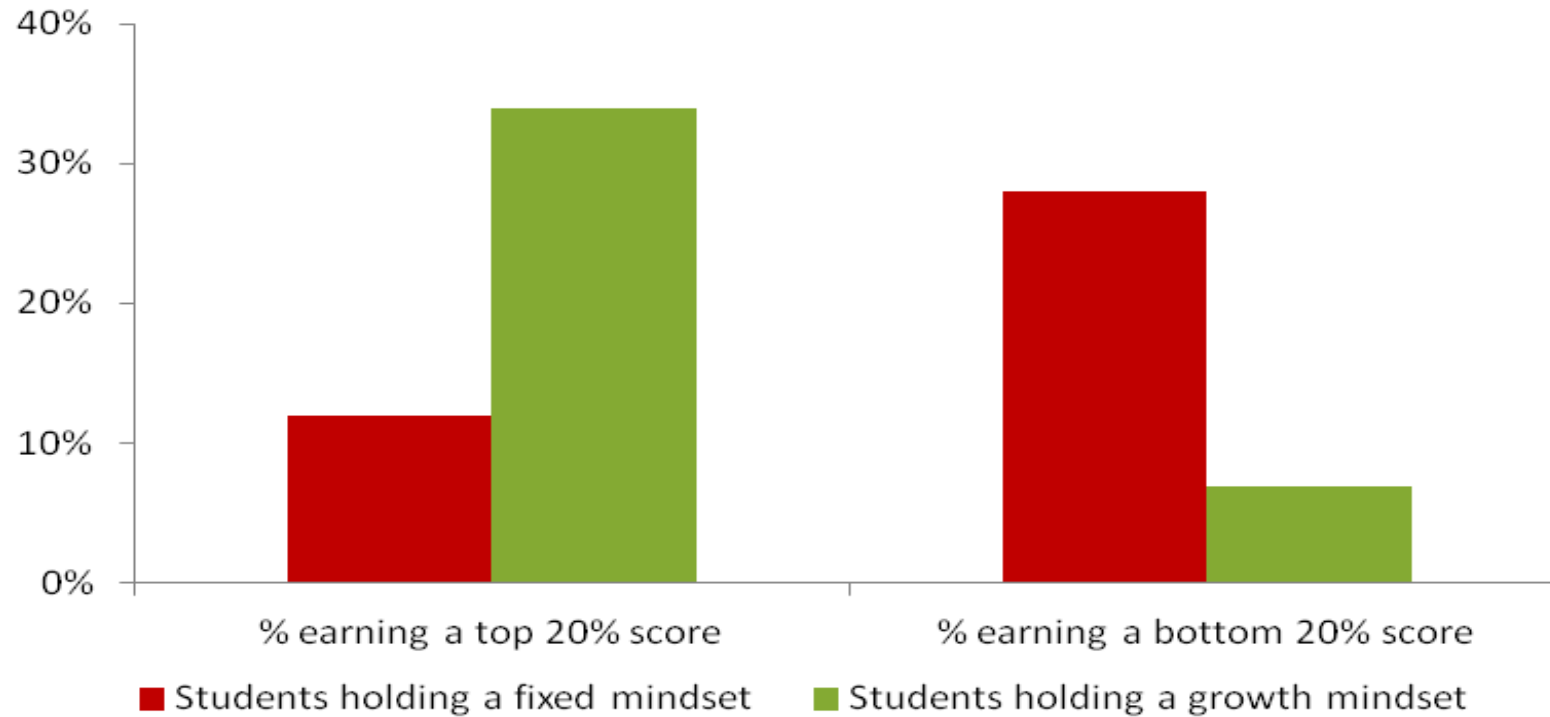
Primaju kritiku i savjet od drugih

Uvjereni su da trud/zalaganje vodi ka
uspjehu*

Neuspjeh je njihov prijatelj

Claro, Paunesku i Dweck (2016.)

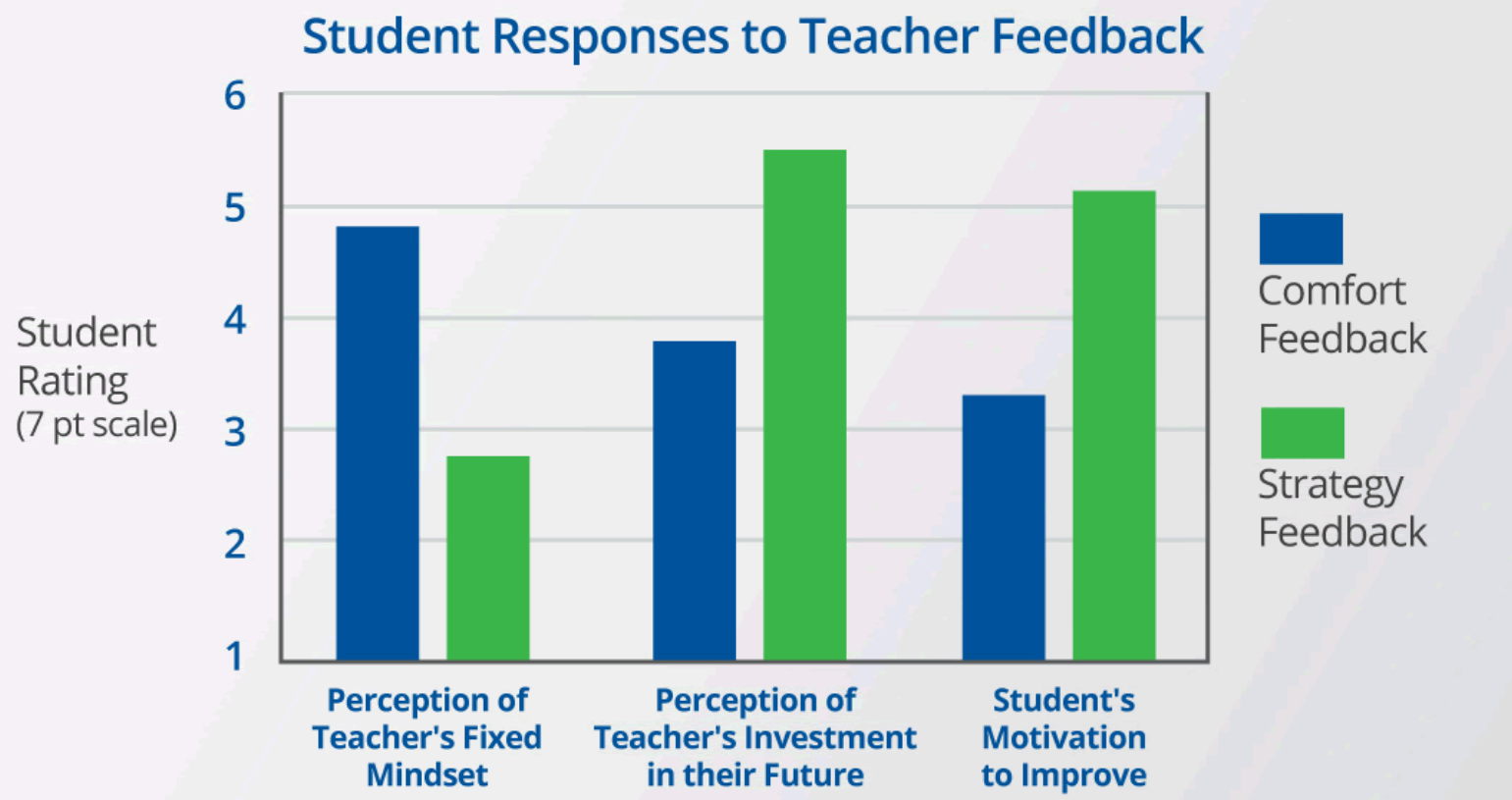
Performance of 10th graders on a nationwide achievement test

Caption: Students holding a growth mindset were far more likely to score in the top 20% on a nationwide achievement test

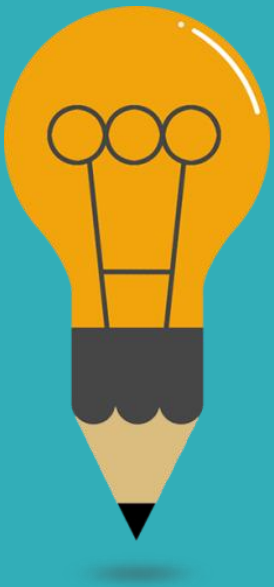
Source: Claro, Paunesku, & Dweck, under review

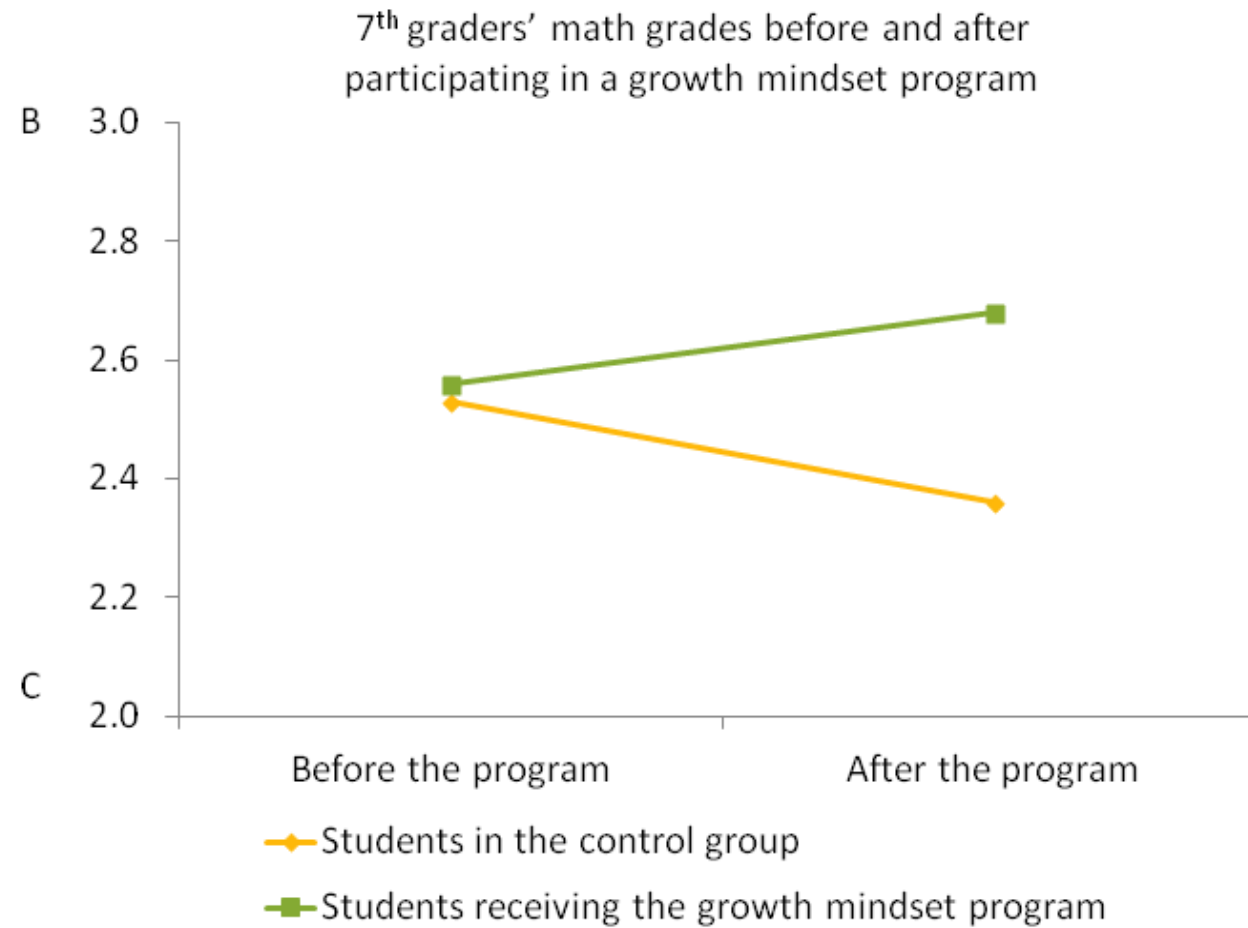
The Impact of "Comfort Praise" on Student Response

ODGOJNO –OBRAZOVNE PRAKSE KOJA POTIČE NA RAZVOJ RASTUĆEG UMA KOD UČENIKA

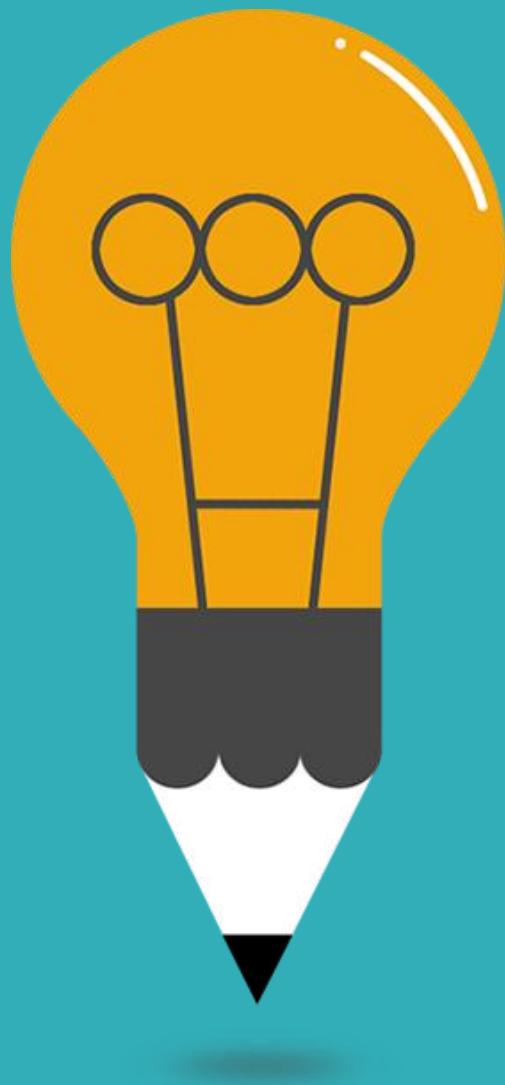
- Dokumentirati i obraćati pažnju na napredak koji učenici ostvaruju
- Izbjegavati prenaglašavanje 'truda'
- Izbjegavajte se usmjeravati na kvalitete učenika koje se smatraju stabilnima, kao što su talent ili pamet (inteligencija)
- Usmjerite se na samoeфикаsnost umjesto na samopoštovanje
- Prilagoditi učenje ili poučavanje
- Treba izbjegavati samoevaluaciju

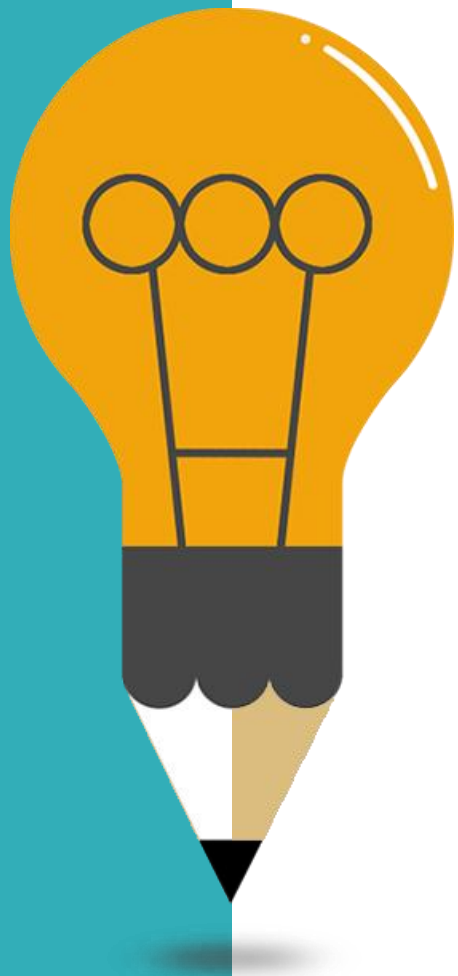
Caption: 7th graders who received the control program saw a drop in their math grades typical of middle school; this downward trajectory was reversed for students who received the growth mindset program

Source: Blackwell, Trzesniewski, & Dweck, 2007

**Kako da iluzija
postane prilika?**

Iluzija

Praćenje za učenje je često provjeravanje znanja učenika

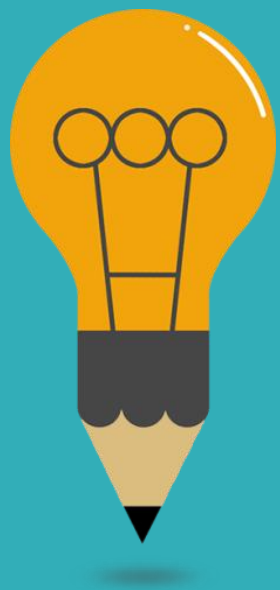
Praćenje za učenje je 'vrsta' ocjenjivanja

Praćenje za učenje je primjena novih metoda rada

Prilika

María Teresa Flórez and
Pamela Sammons:
Assessment for learning:
effects and impact, CfBT:
University of Oxford.

Spremnost na osobnu promjenu:

- osvijestiti vlastita uvjerenja o praćenju i procjenjivanju (Praćenje služi za učenje/ praćenje služi poučavanju/ praćenje je dokaz naučenog/ praćenje je dokaz uspješnosti učenika, škole i odgojno-obrazovnog sustava (Barnes i sur. U: Fives, H. & Gill, M. G. (Eds.) (2015). The International Handbook of Research on Teachers' Beliefs. New York, NY: Routledge.)
- osvijestiti koje je naše stanje uma/mindset.

Pristup promjene na razini škole s:

- mogućnošću redovitih prilika za refleksiju na primjenjene metode i primjere iz prakse
- primjenom kulture ocjenjivanja na razini škole (i općenito kulture učenja)
- osvijestiti koje poruke o mindsetu šaljemo svojim učenicima
- jasnom porukom od strane vodstva da učitelji mogu (i trebaju) propitivati nove prakse i da neće biti kažnjeni zbog inovacija

Objasniti svim dionicima u procesu (učenicima i roditeljima)